

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національної
академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
професор

Володимир ЧЕРНІЙ

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Василик Юлії Сергіївни на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 21 грудня 2018 року, протокол № 19

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедр публічного управління та адміністрування, економічної безпеки та фінансових розслідувань, поліцейського права, наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3, відділу докторантури та ад'юнктури, відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ від 15 лютого 2021 р.

Присутні:

доктор юридичних наук, професор Чернявський С.С.; доктор юридичних наук, професор Сербин Р.А. (*науковий керівник*); доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г.; доктор юридичних наук, професор Дрозд О.Ю.; доктор юридичних наук, професор Никифорчук Д.Й.; доктор юридичних наук, професор Золотарьова Н.І.; доктор політичних наук, кандидат юридичних наук, доцент Співак М.В.; доктор юридичних наук, доцент Скрипа Є.В. (*рецензент*); кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник Костюк В.Л.; кандидат юридичних наук, доцент Шруб І.В. (*рецензент*); кандидат юридичних наук, доцент Пастух І.Д.; кандидат юридичних наук, доцент Куліков В.А.; кандидат юридичних наук, доцент Варивода В.І.; кандидат юридичних наук, доцент Білик В.М.; кандидат юридичних наук, доцент Андрущенко І.Г.; кандидат юридичних наук, доцент Радзівон С.М.; кандидат юридичних наук Бондар С.В.

З присутніх – 7 докторів юридичних наук та 10 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Василик Ю.С. на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо його рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня доктора філософії Василик Ю.С. на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

Доповідачка обґрунтував актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію та методику, охарактеризувала об'єкт та предмет дослідження, виклала основні наукові положення та висновки, що виносяться на захист, вказала науково-практичну значущість роботи.

Автором зазначено, що однією з ключових цілей Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод, гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу, що також стосується законодавства, яке регулює діяльність нотаріату в Україні. Адже нотаріат виступає одним з основних інститутів, що має суттєве значення в механізмі захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, як в приватній так і в публічній сфері. Нотаріат потребує належного правового забезпечення, стан якого впливає на ефективність функціонування усієї правової системи. Попередній досвід вказує, що реформування нотаріату досить тісно пов'язане із запровадженням нових нормативно-правових засад його функціонування або внесенням до законодавства певних змін. Одночасно існує певна сукупність проблем, які потребують детального вивчення та подальшого правового врегулювання.

На даний час система нотаріату не сформована остаточно, оскільки перебуває в стані реформування, основним завданням якого є побудова нової структури нотаріальних органів, а також визначення єдиного підходу до визначення функцій та порядку діяльності нотаріату. Поступове реформування українського нотаріату має перетворити його на інститут позасудового захисту цивільних прав громадян, який буде забезпечувати надання населенню послуг правового характеру у відповідності до міжнародних стандартів.

Одним з першочергових питань при формуванні та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату виступає запровадження електронної системи нотаріату. Такі заходи сприятимуть вирішенню низки проблем організаційного характеру, дозволять зменшити кількість документів, які необхідно подавати та оформлювати при здійсненні нотаріальних дій, ведення нотаріальної документації в електронній формі тощо. У нотаріаті України давно назріла необхідність запровадження Єдиного реєстру нотаріальних дій, який буде об'єднаний з електронним нотаріальним архівом.

Крім того, необхідно відмовитись від штучної системи поділу нотаріату на державних та приватних нотаріусів та здійснити перехід до єдиного нотаріату, що відповідатиме досвіду більшості розвинених країн. Одночасно залишається невирішеною проблема забезпечення доступності базових нотаріальних дій для соціально незахищених верств населення.

Нотаріат та сфера нотаріальної діяльності охоплюють значну сукупність суспільних відносин, реалізація яких потребує кваліфікованого та професійного нотаріального посвідчення. У свою чергу реформування сфери юстиції, що відбувається протягом декількох років, впливає на стан формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату. Зазначене визначає актуальність обраної для дослідження теми та обумовлює необхідність її подальшого науково-теоретичного вивчення.

Питання формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату частково розглядалися в межах досліджень з проблематики організаційно-правових засад нотаріальної діяльності. Так, зокрема, робота Н. В. Карнарук присвячена державному контролю за нотаріальною діяльністю в Україні, а дослідження К. І. Федорової розкриває особливості адміністративно-правового регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні. У роботі Г. Ю. Гулевської розглядаються організаційно-правові аспекти державного регулювання нотаріальної діяльності в Україні, а дослідження У. О. Палієнко визначає питання адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності. Разом з тим, адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату потребують більш детального вивчення та аналізу, що підтверджує актуальність та своєчасність даного дослідження.

Мета дисертаційного дослідження полягала у тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, з'ясувати сутність і особливості адміністративно-правових засад формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, та на основі узагальнення позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду опрацювати напрямки вдосконалення адміністративно-правових засад реалізації зазначеного напрямку.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно було вирішити такі основні завдання: розглянути державну правову політику у сфері нотаріату як об'єкт адміністративно-правового регулювання; здійснити аналіз завдань, принципів та напрямів формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату; визначити правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату; дослідити Міністерство юстиції України як основний суб'єкт формування державної правової політики у сфері нотаріату; надати оцінку організації нотаріальної діяльності в Україні: порядок створення, функціонування суб'єктів нотаріальної діяльності в Україні; розглянути особливості здійснення контролю за нотаріальною діяльністю в Україні, як складової реалізації державної правової політики; з'ясувати особливості порядку припинення нотаріальної діяльності; окреслити правові гарантії здійснення нотаріальної діяльності, як складової реалізації державної правової політики; визначити порядок взаємодії державних та недержавних органів з суб'єктами

нотаріальної діяльності; узагальнити зарубіжний досвід здійснення нотаріальної діяльності та його адаптація до вітчизняної системи нотаріату; визначити напрямки розвитку адміністративного законодавства в частині удосконалення механізмів формування та реалізації державної правової політики України у сфері нотаріату.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у процесі формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

Предмет дисертаційного дослідження становлять адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

Методологічною основою дисертаційної роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців із галузі адміністративного права. Окрім того, було використано напрацювання фахівців з інших галузевих дисциплін, як-то: цивільне право, конституційне право, теорія держави і права, соціології, філософії тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, зокрема: Конституція України, міжнародні нормативні акти, а також низка інших законодавчих, підзаконних, а також локальних нормативно-правових актів, які закріплюють правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, а також довідкові та періодичні видання з даного напрямку.

Наукова новизна отриманих результатів. Уперше в адміністративно-правовій науці здійснено спробу провести комплексне дослідження проблем реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, визначити її особливості, проаналізувати нормативно-правову базу, яка регулює правовідносини в цій сфері.

На підставі результатів дослідження адміністративно-правових засад реалізації державної правової політики у сфері нотаріату сформульовано висновки, які містять наукову новизну та полягають у такому:

уперше:

– сформульовано авторське визначення такого поняття як правові гарантії нотаріальної діяльності», під якими розуміються гарантовані і забезпечені державою рівні умови доступу громадянам до зайняття нотаріальною діяльністю, рівні можливості нотаріусам в організації та здійсненні такої діяльності, а також належним чином розроблені, проголошені та забезпеченні умови, засоби, способи та механізми реалізації прав та свобод особи, що мають нормативно-правове закріплення і є обов'язковими для дотримання та виконання суб'єктами нотаріальних правовідносин;

– наведено власну класифікацію зазначених гарантій, які пропонується розподілити на: гарантії організаційного характеру, гарантії забезпечення безпосереднього здійснення нотаріальної діяльності, організаційно-захисні гарантії, правозабезпечувальні гарантії та правовідновлючі гарантії;

- запропоновано власне визначення поняття «нотаріальна діяльність» під якою слід розуміти незалежну професійну діяльність нотаріуса щодо вчинення нотаріальних дій, надання консультацій щодо їх вчинення, вчинення інших дій,

які безпосередньо пов'язані із нотаріальними діями, та виконання інших повноважень, делегованих державою;

– визначено види контролю за здійсненням нотаріальної діяльності, до яких відносяться: 1) адміністративний (первинний та другорядний), 2) судовий контроль;

– обґрунтовано пропозицію щодо надання Нотаріальній палаті України повноважень щодо здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності, підвищенням професійного рівня нотаріусів, проведенням перевірок організації нотаріальної діяльності, виконання правил ведення нотаріального діловодства та дотримання Кодексу професійної етики нотаріусів з внесенням відповідних змін до законодавства;

– доведено необхідність впровадження електронної системи нотаріату, яка має представляти собою автоматизовану інформаційно-пошукову систему, призначену для збору, накопичення, обробки, збереження, захисту, використання відомостей щодо нотаріальної діяльності та забезпечення обміну інформацією, а також визначено її складові.

удосконалено:

– обґрунтування того, що адміністративно-правове регулювання державно-правової політики у сфері нотаріату включає в себе організаційну, перевірочну та контрольну функції, які полягають у створенні сприятливого середовища для впровадження нових методів і підходів у роботі нотаріату;

– твердження, згідно з яким державна правова політика у сфері нотаріату, як об'єкт адміністративно-правового регулювання має розумітися, як своєрідна програма діяльності та концептуального розвитку галузі, яка базується на правових принципах і нормах, спрямована на реформування системи органів нотаріату, впровадження нових підходів у роботу нотаріату та створення для цього сприятливих законодавчих та інформаційно-технічних умов;

– розуміння того, що до завдань правової політики у сфері нотаріату відносяться: нормативно-правове забезпечення діяльності нотаріату; визначення критеріїв для оптимального забезпечення населення нотаріальними послугами; створення сприятливого середовища для ефективного використання в нотаріальній діяльності новітніх інформаційних технологій; забезпечення умов для впровадження та належного функціонування електронного нотаріату а також доступу нотаріусів до усіх необхідних реєстрів;

– характеристику системи принципів реалізації правової політики у нотаріальній сфері, які запропоновано розділити на: загальні та організаційно-функціональні;

– обґрунтування потреби виділення напрямків розвитку державної правової політики у сфері нотаріату, до яких віднесено: підвищення ефективності функціонування електронного нотаріату та створення надійного інформаційно-технічного забезпечення діяльності нотаріусів, дерегуляцію суспільних відносин в нотаріальній сфері, запровадження міжнародних стандартів та стандартів держав-членів ЄС щодо діяльності нотаріату тощо;

– положення стосовно того, що існує необхідність надання Нотаріальній палаті України право на прийняття рішень про припинення нотаріальної

діяльності нотаріуса за поданням її відділень та при наявності підстав, передбачених законодавством;

- розуміння того, що існує необхідність забезпечення доступності нотаріальних дій для населення в нотаріальних округах, в яких кількість нотаріусів є недостатньою та делегування відповідних повноважень місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування;

набули подальшого розвитку:

- положення щодо визначення повноважень Міністерства юстиції України щодо видачі та анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю, забезпечення діяльності державних нотаріальних архівів, розгляду скарг на дії нотаріусів щодо вчинення нотаріальних дій тощо;

- характеристика суб'єктів нотаріальної діяльності, до яких віднесено: державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви, приватні нотаріальні контори і, відповідно, нотаріусів;

- розуміння сутності взаємодії державних та недержавних органів із суб'єктами нотаріальної діяльності, як заснованої на законах і підзаконних нормативних актах, якій в окремих випадках властива спонтанність, що погоджується з правовим статусом, колом повноважень, місцем і часом, ділова співпраця окремих, незалежних один від одного учасників взаємодії і яка направлена на досягнення спільних цілей і загальної мети;

- обґрунтування доцільності застосування досвіду зарубіжних країн щодо забезпечення доступності нотаріальних дій для населення в регіонах, де кількість нотаріусів є недостатньою.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено в чотирьох статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

По завершенню доповіді Василик Ю.С. присутніми були поставлені такі **запитання:**

Золотарьова Н.І.: На праці яких вчених ви спиралися під час написання дисертаційного дослідження?

Відповідь: Загальнотеоретичну основу проведеного дослідження склали праці багатьох відомих учених-адміністративістів: В. Б. Авер'янова, О. Н. В. Александрова, Б. П. Андресюка, Г. В. Атаманчука, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, А. І. Берлача, І. Л. Бородіна, С. Г. Брателя, І. П. Голосніченка, І. С. Гриценко, Т. О. Гуржій, О. Ю. Дрозда, Н. І. Золотарьової, Р. А. Калюжного, С. В. Ківалова, В. К. Колпакова, О. В. Кузьменко, К. Б. Левченко, М. В. Лошицького, А. Е. Лунева, Н. Р. Нижник, В. П. Петкова, В. В. Сокурєнка, О. В. Солдатенко, Ю. С. Шемшученка, Х. П. Ярмачі та інших.

Значну увагу при вивченні адміністративно-правових засад формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату привернули до себе роботи науковців, які досліджували проблеми правового регулювання у сфері нотаріату, серед яких можливо назвати М. А. Авдюкова, В.В. Баранкової, М. М. Дякович, Ю. П. Ільїної, В. В. Комарова, О. В. Коротюк, Л. Ф. Лесницької, О. І.

Неліна, М. П. Павлика, С. Г. Пасічник, О. В. Романовської, С. Я. Фурси, а також інших вчених у сфері адміністративного права.

Чернявський С.С.: Шановний аспірант, як ви розумієте державно правову політику у сфері нотаріату?

Відповідь: Нами встановлено, що державна правова політика у сфері нотаріату, як об'єкт адміністративно-правового регулювання має розумітися, як своєрідна програма діяльності та концептуального розвитку галузі, яка базується на правових принципах і нормах, спрямована на реформування системи органів нотаріату, впровадження нових підходів у роботу нотаріату та створення для цього сприятливих законодавчих та інформаційно-технічних умов, забезпечення дієвої організації та координації роботи нотаріату, вжиття заходів по ефективному функціонуванню механізму єдиної державної системи державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень, з метою розвитку правової свідомості і правової культури суспільства та удосконалення законодавчого регулювання реалізації конституційних прав людини і громадянина через призму нотаріальної діяльності.

Пастух І.Д.: Чи було Вами сформульовано авторську дефініцію такого поняття як гарантії? Якщо так, то який зміст Ви вкладаєте у це поняття?

Відповідь: В результаті проведеного дослідження нами було надано авторське визначення поняття гарантії, як теоретично-правової категорії, що являє собою належним чином розроблені, проголошені та забезпеченні умови, засоби, способи та механізми реалізації (забезпечення, використання, охорона та захист) прав та свобод особи, в тій чи іншій сфері відносин, які мають належне нормативно-правове закріплення і є обов'язковими для дотримання та виконання усіма суб'єктами правовідносин.

Куліков В.А.: Чи виокремлено вами види контролю за здійсненням нотаріальної діяльності?

Відповідь: Виокремлено види контролю за здійсненням нотаріальної діяльності, до яких відносяться: 1) адміністративний, що включає: первинний адміністративний контроль (здійснюється органами та установами, що наділені владними повноваженнями, наприклад Міністерство юстиції України та його територіальні органи) та другорядний адміністративний контроль, який здійснюється суб'єктами, які не наділені владними повноваженнями; 2) судовий контроль.

Встановлено, що зазначені види контролю не мають достатнього правового обґрунтування і закріплення, проте навколо них точаться серйозні науково-теоретичні дискусії. Однак контроль за нотаріальною діяльністю з боку недержавно-владних інституцій, наприклад Нотаріальної палати України, є одним із найбільш вагомих видів контролю та має безпосереднє відношення до реалізації державної правової політики у нотаріальній галузі. Тому запропоновано внесення змін до Закону України «Про нотаріат» щодо державного регулювання нотаріальної діяльності, а саме слід передбачити, що Нотаріальна палата України здійснює контроль за організацією нотаріальної діяльності, підвищенням професійного рівня нотаріусів, проведенням відділеннями Нотаріальної палати України перевірок організації нотаріальної діяльності, виконання правил ведення

нотаріального діловодства та дотримання Кодексу професійної етики нотаріусів. Разом з тим контроль за організацією нотаріальної діяльності уповноважених на це посадових осіб органів місцевого самоврядування, доцільно залишити у сфері компетенції Міністерства юстиції України та його територіальних органів.

Стрельченко О.Г.: Чи запропоновано вами певні зміни до чинного законодавства України з вирішення наявних проблем в Україні реалізації державної правової політики у сфері нотаріату?

Відповідь: Так, нами запропоновано внесення змін до чинного законодавства щодо врегулювання адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції, як основного суб'єкта формування та реалізації правової політики держави у нотаріальній галузі.

У зв'язку з цим обґрунтовано необхідність внесення змін до Закону України «Про нотаріат», згідно яких за Міністерством юстиції України пропонується закріпити наступні повноваження: видача та анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю; участь у діяльності Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату; забезпечення діяльності державних нотаріальних архівів; розгляд скарг на дії нотаріусів щодо вчинення нотаріальних дій та внесення відповідних пропозицій до Нотаріальній палаті України; забезпечення функціонування електронної системи нотаріату; забезпечення підвищення професійного рівня посадових осіб органів місцевого самоврядування, дипломатичних представництв та консульських установ України, яким делеговані повноваження на вчинення нотаріальних дій.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок наукового керівника – **доктора юридичних наук, професора Сербина Р.А.**

У висновку зазначено про тематику опублікованих статей та апробацію результатів дослідження, а також дані про впровадження науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства України у частині врегулювання адміністративно-правового статусу Міністерства юстиції, як основного суб'єкта формування та реалізації правової політики держави у нотаріальній галузі.

Як показав аналіз змісту наукової розробки, вибрана дисертантом тема дослідження є досить актуальною та такою, що представляє теоретико-прикладне значення. Для досягнення поставленої мети і задач цієї дисертації Василик Ю.С. вірно визначила об'єкт, предмет і методи дослідження, які уміло використала при вирішенні конкретних проблем теоретичного та практичного характеру у своїй дисертації. Їх застосування в роботі показало також, що здобувач має достатній загальний рівень розвитку та професійно грамотно володіє вибраним арсеналом дослідження, що в кінцевому результаті, дозволило їй логічно сформулювати наукову новизну цієї розробки, а також визначити теоретичне і практичне значення отриманих результатів дослідження.

Чітке знання предмету дослідження та проявлена при цьому природна ерудиція дозволили дисертанту вивести відповідні науково обґрунтовані висновки як по розділах, так і в цілому по дисертації. Такий підхід відобразився й на змісті розроблених у дисертації змін і доповнень до чинного законодавства України.

Протягом роботи над дисертацією, змінювалося, у тому числі за вказівками наукового керівника, змістовне наповнення більшої частини її розділів та підрозділів. При цьому дисертантом було проведено необхідний обсяг роботи з опрацювання значного переліку наукових, законодавчих та інших джерел за тематикою дослідження.

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та нове вирішення наявних проблем в Україні реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

У висновку науковий керівник зазначив, що дисертація Василик Ю.С. є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано **рецензентам** наукової праці:

Доктор юридичних наук, доцент Скрипа Є.В. відзначив високий науковий рівень дисертаційного дослідження Василик Ю.С., що присвячене актуальній проблемі, вирішення якої сприятиме подальшій розробці законодавчих пропозицій та проектів розвитку адміністративно-правового регулювання формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

Аналіз рецензованої роботи дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та дав відповіді на поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці. Питання, які розглядаються в дисертації, автором розкриті на досить високому методологічному рівні. Зокрема, проаналізовано широкий спектр вітчизняних та зарубіжних науково-теоретичних робіт з даної проблематики, що свідчить про поглиблений аналіз піднятої в цій роботі проблеми. Крім того автором вивчено та проаналізовано періодичну літературу з даного питання, що свідчить про спробу синтезувати поряд із загальноприйнятими поняттями новітні підходи до визначення найбільш ефективних напрямів у сфері нотаріату.

Проте, в роботі має місце дискусійні моменти.

Дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час його участі у конференціях та у ході навчального процесу. На підставі вищенаведеного, слід зазначити, що дисертація Василик Ю.С. на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидат юридичних наук, доцент Шруб І.В. відзначила достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Василик Ю.С., виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною

правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмiлим підбором матеріалу. Одержані автором науково-обґрунтовані результати розв'язують важливі для юридичної науки і правоохоронної діяльності завдання. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного, правового та практичного характеру, є своєчасною й корисною науковою працею. Практичне значення даної роботи не викликає сумнівів – розробка нових, та вдосконалення існуючих нормативно-правових актів, положення яких визначають правові засади формування та реалізації державної правової політики України у сфері нотаріату. Слід позитивно відзначити практичний напрям реалізації зроблених у дисертації висновків.

Дисертація Василик Ю.С. на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Никифорчук Д.Й. відзначив, що для дослідження обрана актуальна тема, яка має велике теоретичне і практичне значення, адже нотаріат виступає одним з основних інститутів, що має суттєве значення в механізмі захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, як в приватній так і в публічній сфері.

Питання плану сформульовані таким чином, що загалом охоплюють основні аспекти теми дисертаційного дослідження і забезпечують її розкриття. Автор використав достатню кількість джерел. Тема роботи досить актуальна, мета і завдання, визначені у дисертаційному дослідженні знайшли у роботі розв'язання на належному рівні. Це дозволило здобувачу одержати низку нових результатів, що відображають особистий внесок автора. Наукова новизна отриманих результатів складається з оригінальних підходів здобувача до вирішення теоретичних і практичних питань, уперше в адміністративно-правовій науці здійснено спробу провести комплексне дослідження проблем реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, визначити її особливості, проаналізувати нормативно-правову базу, яка регулює правовідносини в цій сфері. Проведене дослідження здійснено на сучасній методологічній основі, достатній теоретичній і емпіричній базі, на підставі ґрунтовного аналізу положень діючого і перспективного законодавства України, а також статистичних даних.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Василик Ю.С. на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Доктор юридичних наук, професор Золотарьова Н.І. з позитивного боку відмітила, що автором було опрацьовано досить значний масив літератури, який прямо чи опосередковано стосується теми дисертаційного дослідження. Їх значна кількість свідчить про високий рівень обізнаності Василик Ю.С. у питаннях, які

нею досліджуються та відповідний рівень обґрунтованості зроблених нею висновків. Акти впровадження свідчать про вагомість та практичну значимість отриманих автором у ході дослідження висновків. Важливим є і те, що серед різних, часто суперечливих думок, вона завжди обирала раціональне зерно, відстоюючи при цьому власну позицію.

Відтак, є всі підстави стверджувати, що подане на розгляд дисертаційне дослідження має самостійний, комплексний характер і логічну побудову. У ньому обґрунтовується ціла низка наукових положень та висновків, нових у теоретичному плані й важливих для юридичної практики, що у сукупності вирішують завдання науки адміністративного права і процесу. Дисертація відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Стрельченко О.Г. у своєму виступі підтримала попередніх доповідачів, акцентувавши увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Відзначила, що дисертаційне дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслила, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання, Василик Ю.С. продемонструвала знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

У підсумку, вона зазначила, що дисертація Василик Ю.С. на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Василик Юлії Сергіївни на тему «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Однією з ключових цілей Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод, гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу, що також стосується законодавства, яке регулює діяльність нотаріату в Україні. Адже нотаріат виступає одним з основних інститутів, що має суттєве значення в механізмі захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, як в приватній так і в публічній сфері. Нотаріат потребує належного правового забезпечення, стан якого впливає на ефективність функціонування усєї правової системи. Попередній досвід вказує, що реформування нотаріату досить тісно пов'язане із запровадженням нових нормативно-правових засад його функціонування або внесенням до законодавства певних змін. Одночасно існує

певна сукупність проблем, які потребують детального вивчення та подальшого правового врегулювання.

На даний час система нотаріату не сформована остаточно, оскільки перебуває в стані реформування, основним завданням якого є побудова нової структури нотаріальних органів, а також визначення єдиного підходу до визначення функцій та порядку діяльності нотаріату. Поступове реформування українського нотаріату має перетворити його на інститут позасудового захисту цивільних прав громадян, який буде забезпечувати надання населенню послуг правового характеру у відповідності до міжнародних стандартів.

Одним з першочергових питань при формуванні та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату виступає запровадження електронної системи нотаріату. Такі заходи сприятимуть вирішенню низки проблем організаційного характеру, дозволять зменшити кількість документів, які необхідно подавати та оформлювати при здійсненні нотаріальних дій, ведення нотаріальної документації в електронній формі тощо. У нотаріаті України давно назріла необхідність запровадження Єдиного реєстру нотаріальних дій, який буде об'єднаний з електронним нотаріальним архівом.

Крім того, необхідно відмовитись від штучної системи поділу нотаріату на державних та приватних нотаріусів та здійснити перехід до єдиного нотаріату, що відповідатиме досвіду більшості розвинених країн. Одночасно залишається невирішеною проблема забезпечення доступності базових нотаріальних дій для соціально незахищених верств населення.

Нотаріат та сфера нотаріальної діяльності охоплюють значну сукупність суспільних відносин, реалізація яких потребує кваліфікованого та професійного нотаріального посвідчення. У свою чергу реформування сфери юстиції, що відбувається протягом декількох років, впливає на стан формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату. Зазначене визначає актуальність обраної для дослідження теми та обумовлює необхідність її подальшого науково-теоретичного вивчення.

Загальнотеоретичну основу проведеного дослідження склали праці багатьох відомих учених-адміністративістів: В. Б. Авер'янова, О. Н. В. Александрова, Б. П. Андресюка, Г. В. Атаманчука, О. М. Бандурки, Д. М. Бахраха, А. І. Берлача, І. Л. Бородіна, С. Г. Брателя, І. П. Голосніченка, І. С. Гриценко, Т. О. Гуржій, О. Ю. Дрозда, Н. І. Золотарьової, Р. А. Калюжного, С. В. Ківалова, В. К. Колпакова, О. В. Кузьменко, К. Б. Левченко, М. В. Лошицького, А. Е. Лунева, Н. Р. Нижник, В. П. Петкова, В. В. Сокурєнка, О. В. Солдатенко, Ю. С. Шемшученка, Х. П. Ярмачі та інших.

Значну увагу при вивченні адміністративно-правових засад формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату привернули до себе роботи науковців, які досліджували проблеми правового регулювання у сфері нотаріату, серед яких можливо назвати М. А. Авдюкова, В. В. Баранкової, М. М. Дякович, Ю. П. Ільїної, В. В. Комарова, О. В. Коротюк, Л. Ф. Лесницької, О. І. Неліна, М. П. Павлика, С. Г. Пасічник, О. В. Романовської, С. Я. Фурси, а також інших вчених у сфері адміністративного права.

Питання формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату частково розглядалися в межах досліджень з проблематики організаційно-правових засад нотаріальної діяльності. Так, зокрема, робота Н. В. Карнарук присвячена державному контролю за нотаріальною діяльністю в Україні, а дослідження К. І. Федорової розкриває особливості адміністративно-правового регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні. У роботі Г. Ю. Гулевської розглядаються організаційно-правові аспекти державного регулювання нотаріальної діяльності в Україні, а дослідження У. О. Палієнко визначає питання адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності. Разом з тим, адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату потребують більш детального вивчення та аналізу, що підтверджує актуальність та своєчасність даного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обраний напрям дисертаційного дослідження належить до числа пріоритетних у галузі науки адміністративного права та процесу. Тему дисертаційного дослідження сформульовано відповідно до положень Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474; Указу Президента України від 8 листопада 2019 р. № 837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави»; Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016–2020 рр. (постанова загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р.). Тема дисертації затверджена на засідання Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 21 грудня 2018 року, протокол № 19.

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягала у тому, щоб спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, з'ясувати сутність і особливості адміністративно-правових засад формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, та на основі узагальнення позитивного вітчизняного та зарубіжного досвіду опрацювати напрямки вдосконалення адміністративно-правових засад реалізації зазначеного напрямку.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно було вирішити такі основні *завдання*:

- розглянути державну правову політику у сфері нотаріату як об'єкт адміністративно-правового регулювання;
- здійснити аналіз завдань, принципів та напрямів формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату;
- визначити правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату;
- дослідити Міністерство юстиції України як основний суб'єкт формування державної правової політики у сфері нотаріату;

- надати оцінку організації нотаріальної діяльності в Україні: порядок створення, функціонування суб'єктів нотаріальної діяльності в Україні;
- розглянути особливості здійснення контролю за нотаріальною діяльністю в Україні, як складова реалізації державної правової політики;
- з'ясувати особливості порядку припинення нотаріальної діяльності;
- окреслити правові гарантії здійснення нотаріальної діяльності, як складової реалізації державної правової політики;
- визначити порядок взаємодії державних та недержавних органів з суб'єктами нотаріальної діяльності;
- узагальнити зарубіжний досвід здійснення нотаріальної діяльності та його адаптація до вітчизняної системи нотаріату;
- визначити напрямки розвитку адміністративного законодавства в частині удосконалення механізмів формування та реалізації державної правової політики України у сфері нотаріату.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у процесі формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

Предмет дисертаційного дослідження становлять адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. Так, використання історико-правового методу дозволило розкрити етапи становлення державної правової політики у сфері нотаріату як об'єкту адміністративно-правового регулювання (підрозділ 1.1.). За допомогою логіко-семантичного та аналітичного методів вдалось визначити завдання, принципи та напрями формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату (підрозділ 1.2), а також дослідити правові гарантії здійснення нотаріальної діяльності, як складову реалізації державної правової політики (підрозділ 2.4). Системно-структурний та системно-функціональний методи були застосовані для того, щоб окреслити правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату (підрозділ 1.3) та встановити особливості взаємодії державних та недержавних органів з суб'єктами нотаріальної діяльності (підрозділ 3.1). Метод документального аналізу було застосовано, щоб: надати оцінку стану нормативно-правового регулювання нотаріальної діяльності в Україні: створення та функціонування суб'єктів нотаріальної діяльності (підрозділ 2.1), здійснення контролю за нотаріальною діяльністю (підрозділ 2.2) та порядку припинення нотаріальної діяльності (підрозділ 2.3). З метою узагальнення зарубіжного досвіду здійснення нотаріальної діяльності та його адаптації до вітчизняної системи нотаріату (підрозділ 3.2) було використано порівняльно-правовий метод. Методи моделювання та прогнозування застосовувались з метою окреслення шляхів вдосконалення законодавства, яке закріплює правові засади формування та реалізації державної правової політики України у сфері нотаріату (підрозділ 3.3).

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців із галузі адміністративного права. Окрім того, було використано напрацювання фахівців з інших галузевих дисциплін, як-то: цивільне право, конституційне право, теорія

держави і права, соціології, філософії тощо. Нормативною основою дисертаційного дослідження є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, зокрема: Конституція України, міжнародні нормативні акти, а також низка інших законодавчих, підзаконних, а також локальних нормативно-правових актів, які закріплюють правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, а також довідкові та періодичні видання з даного напрямку.

Наукова новизна отриманих результатів. Уперше в адміністративно-правовій науці здійснено спробу провести комплексне дослідження проблем реалізації державної правової політики у сфері нотаріату, визначити її особливості, проаналізувати нормативно-правову базу, яка регулює правовідносини в цій сфері.

На підставі результатів дослідження адміністративно-правових засад реалізації державної правової політики у сфері нотаріату сформульовано висновки, які містять наукову новизну та полягають у такому:

уперше:

– сформульовано авторське визначення такого поняття як правові гарантії нотаріальної діяльності, під якими розуміються гарантовані і забезпечені державою рівні умови доступу громадянам до зайняття нотаріальною діяльністю, рівні можливості нотаріусам в організації та здійсненні такої діяльності, а також належним чином розроблені, проголошені та забезпеченні умови, засоби, способи та механізми реалізації прав та свобод особи, що мають нормативно-правове закріплення і є обов'язковими для дотримання та виконання суб'єктами нотаріальних правовідносин;

– наведено власну класифікацію зазначених гарантій, які пропонується розподілити на: гарантії організаційного характеру, гарантії забезпечення безпосереднього здійснення нотаріальної діяльності, організаційно-захисні гарантії, правозабезпечувальні гарантії та правовідновлючі гарантії;

- запропоновано власне визначення поняття «нотаріальна діяльність» під якою слід розуміти незалежну професійну діяльність нотаріуса щодо вчинення нотаріальних дій, надання консультацій щодо їх вчинення, вчинення інших дій, які безпосередньо пов'язані із нотаріальними діями, та виконання інших повноважень, делегованих державою;

– визначено види контролю за здійсненням нотаріальної діяльності, до яких відносяться: 1) адміністративний (первинний та другорядний), 2) судовий контроль;

– обґрунтовано пропозицію щодо надання Нотаріальній палаті України повноважень щодо здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності, підвищенням професійного рівня нотаріусів, проведенням перевірок організації нотаріальної діяльності, виконання правил ведення нотаріального діловодства та дотримання Кодексу професійної етики нотаріусів з внесенням відповідних змін до законодавства;

– доведено необхідність впровадження електронної системи нотаріату, яка має представляти собою автоматизовану інформаційно-пошукову систему, призначену для збору, накопичення, обробки, збереження, захисту, використання

відомостей щодо нотаріальної діяльності та забезпечення обміну інформацією, а також визначено її складові.

удосконалено:

– обґрунтування того, що адміністративно-правове регулювання державно-правової політики у сфері нотаріату включає в себе організаційну, перевірочну та контрольну функції, які полягають у створенні сприятливого середовища для впровадження нових методів і підходів у роботі нотаріату;

– твердження, згідно з яким державна правова політика у сфері нотаріату, як об'єкт адміністративно-правового регулювання має розумітися, як своєрідна програма діяльності та концептуального розвитку галузі, яка базується на правових принципах і нормах, спрямована на реформування системи органів нотаріату, впровадження нових підходів у роботу нотаріату та створення для цього сприятливих законодавчих та інформаційно-технічних умов;

– розуміння того, що до завдань правової політики у сфері нотаріату відносяться: нормативно-правове забезпечення діяльності нотаріату; визначення критеріїв для оптимального забезпечення населення нотаріальними послугами; створення сприятливого середовища для ефективного використання в нотаріальній діяльності новітніх інформаційних технологій; забезпечення умов для впровадження та належного функціонування електронного нотаріату а також доступу нотаріусів до усіх необхідних реєстрів;

– характеристику системи принципів реалізації правової політики у нотаріальній сфері, які запропоновано розділити на: загальні та організаційно-функціональні;

– обґрунтування потреби виділення напрямків розвитку державної правової політики у сфері нотаріату, до яких віднесено: підвищення ефективності функціонування електронного нотаріату та створення надійного інформаційно-технічного забезпечення діяльності нотаріусів, дерегуляцію суспільних відносин в нотаріальній сфері, запровадження міжнародних стандартів та стандартів держав-членів ЄС щодо діяльності нотаріату тощо;

– положення стосовно того, що існує необхідність надання Нотаріальній палаті України право на прийняття рішень про припинення нотаріальної діяльності нотаріуса за поданням її відділень та при наявності підстав, передбачених законодавством;

– розуміння того, що існує необхідність забезпечення доступності нотаріальних дій для населення в нотаріальних округах, в яких кількість нотаріусів є недостатньою та делегування відповідних повноважень місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування;

набули подальшого розвитку:

– положення щодо визначення повноважень Міністерства юстиції України щодо видачі та анулювання свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю, забезпечення діяльності державних нотаріальних архівів, розгляду скарг на дії нотаріусів щодо вчинення нотаріальних дій тощо;

– характеристика суб'єктів нотаріальної діяльності, до яких віднесено: державні нотаріальні контори, державні нотаріальні архіви, приватні нотаріальні контори і, відповідно, нотаріусів;

– розуміння сутності взаємодії державних та недержавних органів із суб'єктами нотаріальної діяльності, як заснованої на законах і підзаконних нормативних актах, якій в окремих випадках властива спонтанність, що погоджується з правовим статусом, колом повноважень, місцем і часом, ділова співпраця окремих, незалежних один від одного учасників взаємодії і яка направлена на досягнення спільних цілей і загальної мети;

– обґрунтування доцільності застосування досвіду зарубіжних країн щодо забезпечення доступності нотаріальних дій для населення в регіонах, де кількість нотаріусів є недостатньою.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що результати роботи можуть бути використані у:

правотворчості – під час розробки нових, та вдосконалення існуючих нормативно-правових актів, положення яких визначають правові засади формування та реалізації державної правової політики України у сфері нотаріату;

науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення теоретичних та прикладних питань, пов'язаних із формуванням та реалізацією державної правової політики України у сфері нотаріату (акт Національної академії внутрішніх справ від 01 лютого 2021 р.);

практичній діяльності – при удосконаленні організаційно-правових засад функціонування органів юстиції та нотаріату;

освітньому процесі – під час розробки науково-методичного забезпечення, лекційних матеріалів, а також навчальних посібників та підручників з дисципліни: «Нотаріат України», «Адміністративна реформа в Україні», «Публічне адміністрування», «Електронне врядування в публічному адмініструванні» (акт Національної академії внутрішніх справ від 18 січня 2021 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремих її аспектів, одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, зокрема: «Актуальні проблеми кримінального права» (м. Київ, 22 листопада 2019 р.); «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі» (м. Київ, 12 грудня 2019 р.); «Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі» (м. Київ, 9–10 грудня 2020 р.); «Актуальні проблеми кримінального права» (м. Київ, 20 листопада 2020 р.).

Публікації. Основні результати дисертаційного дослідження викладено в чотирьох статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, та чотирьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях, зокрема:

1. Василик Ю.С. Сучасна державна правова політика України у сфері нотаріату як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9 (295). С. 10-14.

2. Василик Ю.С. Правові гарантії здійснення нотаріальної діяльності як складова частина реалізації державної правової політики. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. С. 48-54.

3. Василик Ю.С. Порядок створення, функціонування суб'єктів нотаріальної діяльності в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10 (296). С. 89-94.

4. Василик Ю. Взаємодія суб'єктів нотаріальної діяльності із державними та недержавними органами. *KELM*. 2020. № 3-3. С. 112-116 (Республіка Польща).

5. Василик Ю. С. Форми взаємодії державних та недержавних органів із суб'єктами нотаріальної діяльності. *Актуальні проблеми кримінального права*: тези доп. X Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (м. Київ, 22 листоп. 2019 р. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. С. 385–387.

6. Василик Ю. С. Повноваження Міністерства юстиції України щодо реалізації державної правової політики у сфері нотаріату. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.): у 2 ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. – Ч. 2. С. 500–502.

7. Василик Ю. С. Контроль за нотаріальною діяльністю в Україні, як складова реалізації державної правової політики. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 9–10 груд. 2020 р.): у 2 ч. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. – Ч. 2. С. 426–428.

8. Василик Ю. С. Принципи формування та реалізації правової політики у нотаріальній сфері. *Актуальні проблеми кримінального права*: тези доп. XI Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (Київ, 20 листоп. 2020 р.) Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. С. 349 –351.

Характеристика особистості здобувача. Василик Юлія Сергіївна, 1991 року народження. У 2016 році закінчила Київський національний університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Право». З вересня 2018 року по теперішній час аспірант заочної форми навчання Національної академії внутрішніх справ. На сьогоднішній день перебуває в декретній відпустці.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Василик Ю.С. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Василик Юлії Сергіївни на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Василик Юлії Сергіївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та

доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 р. № 283), п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію Василик Юлії Сергіївни на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної правової політики у сфері нотаріату» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**заступник директора навчально-наукового інституту № 1
з матеріального забезпечення
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент**

Євген СКРИПА

Рецензент:

**заступник директора навчально-наукового
інституту заочного та дистанційного навчання
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

Інна ШРУБ